

Ministerstvo zemědělství České republiky

Výklad úseku vodního hospodářství

Č.j.: 23016/2005-16300

**Věc: Povolení k odběru vod z historických studní po 1. 1. 2008
[k čl. II bodu 2 zákona č. 20/2004 Sb. a § 88 vodního zákona]**

Dotaz:

„České dráhy, a.s., (dále jen ČD) dosud provozují některé historické studny (jejich výstavba proběhla před rokem 1955). Odběr vody z nich je nepřetržitý, probíhá i v současné době. Studny byly stavěny a kolaudovány jako součásti staveb výpravních budov, nebo objektů v rámci železničních stanic. Odběr vody z nich nebyl v té době, ani později povolen vodoprávním orgánem. Podle výkladů k vodním zákonům jsou tyto odběry považovány za povolené.

Novela vodního zákona č. 20/2004 Sb. v článku II, závěrečná a přechodná ustanovení, bodu 2 omezila platnost vodohospodářských povolení do konce roku 2007. Žádat o prodloužení povolení k odběru nemůžeme, protože nemáme faktické povolení stávající.

Musíme žádat o nová (v našich případech první) povolení k odběru podzemních vod k datu 31. 12. 2007?

Jak se bude vodoprávní úřad dívat po 1. lednu 2008 na dosud tolerované, ale dokladově zvlášť nepovolené odběry podzemních vod z drážních historických studní?

V rámci objektů ČD se může vyskytnout případ, kdy odběr z historické studny přesahuje zpoplatněný limit (§ 10 a § 88 vodního zákona). Protože nemáme faktické povolení k odběru podzemních vod z této studny, nemáme ani stanoveno množství odebíraných vod a tedy neplatíme úplatu. Platit je třeba na základě pravomocného povolení k odběru podzemních vod a podle výše povoleného odběru nad limit daný vodním zákonem.

Jak vyřešit vodoprávně správně tento problém, jak a na základě čeho tedy platit případné úplaty?“

Výklad:

Na odběry podzemních vod ze studní vybudovaných před rokem 1955 (tzv. „historických studní“), které jsou považovány za povolené, se v plném rozsahu vztahuje časové omezení doby platnosti (tj. včetně výjimky pro odběry ze zdrojů určených pro individuální zásobování pitnou vodou) ve smyslu ustanovení čl. II bodu 2 zákona 20/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s výše uvedeným jsou oprávněné osoby od 1. 1. 2008 v plné míře povinny předkládat poplatkové hlášení a poplatkové přiznání a platit poplatky za odebrané množství podzemní vody ve smyslu ustanovení § 88 vodního zákona.

Odůvodnění:

Ustanovení čl. II bodu 2 zákona č. 20/2004 Sb. omezuje platnost povolení k odběru podzemních vod, s výjimkou odběrů ze zdrojů určených k individuálnímu zásobování domácností pitnou vodou, která nabyla právní moci do 31. prosince 2001, tak, že tato povolení zanikají nejpozději dnem 1. 1. 2008.

Užívání vody ze studní vybudovaných před 1. 1. 1955 bylo považováno za povolené užívání podzemní vody podle § 8 zákona č. 11/1955 Sb. v souladu s ustanovením § 56 nařízení vlády č. 70/1956 Sb. (a následně ustanovení § 50 nařízení vlády č. 14/1959 Sb., které nařízení vlády č. 70/1956 Sb. nahradilo), kterým byl proveden zákon č. 11/1955 Sb. Užívání podzemní vody z artézských studní a ze studní povolených vodohospodářskými orgány v rámci schvalování vodohospodářského díla nebo zařízení, jehož součástí byla také studna, však musela být přihlášena podle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 11/1955 Sb. nejdéle do jednoho roku ode dne jeho účinnosti u výkonného orgánu příslušného vodohospodářského orgánu, jinak zanikla. Došlo zde tedy prostřednictvím právního předpisu k udělení „hromadného povolení“ skrze právní fikci vydání povolení jako správního aktu adresovaného osobám, které užívaly vodu ze studní vybudovaných před 1. 1. 1955. Tomu, že z materiálního hlediska šlo o veřejnoprávní povolení, svědčí i název předmětného „povolovacího“ ustanovení prováděcího předpisu („Povolení užívání podzemní vody v některých studních“). Právní moci tato povolení nabylo ke dni nabytí účinnosti daného nařízení vlády, které stanoví povolení k odběru ze zákona, tj. dnem účinnosti nařízení vlády č. 70/1956 Sb. 28. 12. 1956. Jedná se o právní moc ze zákona, neboli právní moc po materiální stránce, což znamená, že povolení ze zákona je závazné i pro orgány veřejné správy a pro adresáty daného zákona (nařízení vlády).

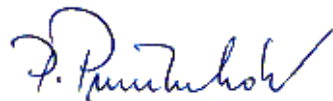
Zákon č. 138/1973 Sb. sice stanovil v ustanovení § 48 v odst. 1 povinnost, že nakládání s vodami podle dosavadních předpisů, které není ve shodě s tímto zákonem, tedy i povolené užívání vody ze studní vybudovaných před 1. 1. 1955, je třeba nejpozději do jednoho roku ode dne jeho účinnosti uvést s ním do souladu, nestanovil však už sankci pro případ, že se tak nestane. To znamená, že i povolené užívání vody ze studní vybudovaných před 1. 1. 1955, které nebylo uvedeno do souladu se zákonem č. 138/1973 Sb., bylo dále považováno za povolené.

Práva a povinnosti založené dosavadními právními předpisy zůstávají podle ustanovení § 127 odst. 1 vodního zákona zachovány, nestanoví-li tento zákon jinak. Zákon v tomto případě však, v souvislosti s výše uvedeným, jinak stanoví, a to ustanovením čl. II bodu 2 zákona č. 20/2004 Sb., a protože k odběrům podzemních vod z historických studní sice nedochází na základě individuálního povolení k nakládání s vodami (správního rozhodnutí), avšak tyto odběry se považují za povolené ze zákona, taktéž se na ně (s výjimkou povolení k odběrům podzemních vod ze zdrojů určených pro individuální zásobování domácností pitnou vodou, což je nutné u těchto povolení vyplývajících přímo z právního předpisu hodnotit podle skutečného účelu odběru podzemní vody, ke kterému dochází) vztahuje předmětné časové omezení platnosti vyplývající z tohoto ustanovení. Byl by v rozporu s účelem právní úpravy postup vodoprávního úřadu, který by zakládal nerovnost subjektů práva (odběratelů vod ze studní), jen v závislosti na tom, zda jim byl odběr vody povolen individuálním správním aktem (rozhodnutím) nebo zda se takové odběry považují ze zákona za povolené, tedy povolení vzniklo na základě právní fikce vydání správního rozhodnutí.

Co se týče povinnosti platit poplatky za odebrané množství podzemních vod, je třeba vycházet ze znění ustanovení § 88 odst. 1 vodního zákona, podle něhož je poplatníkem oprávněný, který má povolení k odběru podzemní vody (§ 8 odst. 1 písm. b) bod 1 a § 8 odst. 2 vodního zákona). Tyto skutečnosti však nejsou v případě odběratelů z tzv. historických studní (platí-li u nich užívání podle výše uvedeného) naplněny. Povolení

podle ustanovení § 56 nařízení vlády č. 70/1956 Sb. není povolením ve smyslu § 8 stávajícího vodního zákona, na který se odkazuje v § 88 vodního zákona. Z hlediska ustanovení § 88 odst. 5 a 6 vodního zákona by nebylo možné v těchto případech stanovit ani výši zálohy poplatku, která se vypočítává z povoleného množství odběru podzemních vod (s žádným paušálem vodní zákon nepočítá). Oprávněný není ostatně v těchto případech ani povinen odebíranou vodu měřit (viz. ustanovení § 10 vodního zákona) a nemůže být ani pokutován podle ustanovení § 116 odst. 1 bodu 82 vodního zákona, jestliže poplatkové hlášení nepředložil. Z výše uvedeného lze dovodit, že až do konce roku 2007 se povinnost platit poplatek za odebrané množství podzemní vody na odběr z výše uvedených studní nevztahuje. Pro odběry podzemních vod z historických studní, které jsou považovány za povolené, ze zdrojů určených pro zásobování domácností pitnou vodou toto platí i po 1. 1. 2008, stejně jako platí, že platnost takových povolení k odběrům podzemních vod ze zdrojů určených pro individuální zásobování domácností pitnou vodou ani tímto datem nezaniká, neboť přechodné ustanovení stanoví pro tyto případy výjimku. Hodnocení toho, zda v tom kterém případě skutečně dochází pouze k odběrům podzemních vod ze zdrojů určených pro individuální zásobování domácností pitnou vodou nebo (i) k jiným účelům, musejí po tomto datu příslušné vodoprávní úřady provádět případ od případu a v návaznosti na to zvolit další postup podle příslušných ustanovení vodního zákona.

V Praze dne 28. března 2006

RNDr. Pavel Punčochář, CSc.
vrchní ředitel úseku vodního hospodářství

**MINISTERSTVO
ZEMĚDĚLSTVÍ**
České republiky
117 05 Praha 1, Těšnov 17